

Sarah Morton: 'Afwijkend en toch zo gewoon.' Uitgeverij Aristos bv, Schagen 2008. ISBN 9789089730121 (Autisme/ASS/1) Zie ook [www.AristoScorpio.com](http://www.AristoScorpio.com) en <http://www.dus-sarah-morton.nl> en [http://www.no-kidding.nu/sarah\\_morton](http://www.no-kidding.nu/sarah_morton)

**Soort boek/stijl/ziekte/ aandoening:** Ervaringsverhaal van Sarah Morton waarin zij uitgebreid beschrijft hoe het was om als kind met autisme op te groeien. Sarah Morton wil bereiken dat haar lezerspubliek inzicht krijgt in hoe opvoedkundige problemen door een kind met een autisme spectrum stoornis wordt beleefd. Goed leesbaar.

**Over de schrijfster:** Sarah Morton (1987) groeide op in een gezin met een stiefvader, moeder en een vier jaar jongere broer David. Ze had een andere biologische vader met wie ze vanaf haar 16<sup>e</sup> contact onderhoudt. Haar moeder en stiefvader besloten te scheiden toen Sarah 8 jaar was. Bij haar stiefvader kreeg Sarah nog een 'halfzusje'. Bij Sarah werd op 6-jarige leeftijd een autistische stoornis geconstateerd. Zij ging naar een gewone kleuterschool en lagere school om vervolgens over te stappen naar een school voor Zeer Moeilijk Lerende Kinderen (ZMLK), het Curium. Ze volgde verschillende cursussen en is nu bezig met een MBO opleiding. Zij begon al met schrijven toen zij op het Curium zat en heeft nu drie boeken geschreven. Dit boek, *Collision De catastrofe (2008)* en *Collision Engagement.' (2010)* Zie verder : <http://www.dus-sarah-morton.nl>

**Korte beschrijving:** In dit boek beschrijft Sarah Morton verschillende perioden waarin zij opgroeide. Daarbij wil zij laten zien dat de manier waarop de omgeving met autisten omgaat minstens zo belangrijk is als de afwijking zelf. In dit 396 pagina's tellende boek, komen in zeven hoofdstukken uitgebreid allerlei ervaringen, gebeurtenissen en reacties uit diverse perioden van haar jeugd aan bod. Daarbij legt ze uit hoe zij een en ander interpreteerde en waarom zij reageerde zoals zij reageerde. In ieder deel vertelt ze over hoe ze was, hoe haar omgeving naar haar keek en op haar handelen reageerde, en wat ze daarvan vond. Wanneer dat fijn was en vaak ook onbegrijpelijk. Zo wordt duidelijk dat zij een heel ander beeld heeft van wat er gebeurde dan de omgeving waarmee zij van doen had. Als er bijvoorbeeld gedurende de lagere schoolperiode meer aandacht was geweest voor de leer- en andere beperkingen die ze had omdat ze autist is, had ze daar meer kunnen leren en was die periode voor haar ook fijner geweest. Ze was immers op haar 6<sup>e</sup> gediagnosticeerd met

een ASS.

Sarah bespreekt de periode van nul tot vier jaar, vier tot acht jaar, acht tot twaalf jaar, twaalf tot achttien jaar en achttien plus. Ze beschrijft daarin vele gebeurtenissen uit haar leven met belangrijke personen uit haar omgeving, vader moeder, familie, leerkrachten en klasgenootjes, enige vrienden en vriendinnen. Waarom ze wel of niet had begrepen wat er aan de hand was. Wat voor banden ze had met personen uit haar omgeving die op diverse momenten deel uitmaakten van haar leven. Steeds legt ze uit waarom ze op een bepaalde manier handelde of reageerde, hoe de omgeving daarop reageerde en hoe dat op haar overkwam. Ze vertelt dat ze een rustige baby was, die niet veel brabbelde en angsten kende. We lezen over verdriet, fascinaties en de behoefte om te rennen. Ze beschrijft waar ze als peuter een hekel aan had en wat ze wist te waarderen. Ze vertelt over haar ondeugende periode en hoe ze zich staande hield op de lagere school, later het Curium en diverse stageplekken. Ze werd op beide scholen regelmatig gepest en legt uit waarom ze met de ene docent wél en met de andere niet op kon schieten. Waarom ze problemen had met de lesstof, hoe de leerkrachten haar aanpakten en hoe dat haar leerprestaties en leven beïnvloed heeft. Ze bespreekt ook negatieve kanten van zichzelf, bijvoorbeeld hoe ze zelf ook pestte. Sarah laat zien hoe ze wel bleek te kunnen leren, bij Dory, een vrouw die haar stiefvader en vriendin Dory inzetten als begeleidster. Dory is een idealistische vrouw met een eenmansbedrijfje die met een Persoons Gebonden Budget ( PGB) betaald kon worden. Zij heeft oog voor mogelijkheden van autisten die hen kansen geeft om zich te ontwikkelen en een zinvol leven op te bouwen.

Sarah beschrijft tenslotte dat ze in een wooncomplex is gaan wonen met begeleiding. Aan het eind van het boek, in twee aparte hoofdstukken bespreekt ze haar obsessies en problemen.

**Wat viel op:** Opvallend vond ik hoeveel voorvallen en herinneringen Sarah beschrijft vanaf haar vroege jeugd tot 18+. Daarbij legt zij uitgebreid uit hoe dat op haar overkwam en dat die interpretatie vaak anders was dan die van de omgeving. Die herinneringen kon zij ophalen met hulp van haar moeder en andere familieleden. Het maakt dat het boek slaagt in zijn opzet: Een boek schrijven waarin de lezer duidelijk wordt gemaakt hoe het is om als kind met autisme op te groeien.

Ik ben benieuwd hoe leerkrachten die Sarah les hebben gegeven op haar boek zouden reageren. Het verschil in interpretaties van wat er aan de hand was, vond ik af

en toe schokkend, vooral omdat ze daardoor zo vaak straf kreeg, angstig werd, niet gestimuleerd. Ook het vele gepest worden vond ik schokkend.

**Citaten:** Pag. 16: ‘Bij veel kinderen met autisme openbaart de afwijking zich in het peuterstadium, tussen de twee en drie jaar. Kindertjes die eerst aanhankelijk waren en graag babbelden, keren zich steeds meer in zichzelf. Ze houden op met praten en worden totaal onbereikbaar. Bij mij vond er niet zo’n ingrijpende verandering plaats. Vanaf het begin was er al iets met mij aan de hand. Het ging hooguit steeds meer opvallen.’

Pag. 125: ‘Met acht jaar kon ik mezelf wassen en aankleden, maar nog niet douchen. Begreep dat er een knop was voor koud water en een knop voor heet water en dat die allebei in een bepaalde mate open moesten staan, alleen hoe ik dat voor elkaar moest krijgen? Daarbij ben ik ook zelden aangemoedigd om er vertrouwd mee te raken. Bij ons thuis was het douchen een plichtmatig, ongezellig ritueel, zo van: ‘hup opschieten’.(...) Ik vond het douchen als acht, negen, tien en elfjarige sowieso niet prettig. Het enige wat er leuk aan was, was dat ik David zijn piemel te zien kreeg.’

Pag. 190-191: ‘Ik had constant het gevoel dat hij op me lette. Als we met de klas televisie gingen kijken ging hij nadrukkelijk naast mij staan of zitten. Hij drong zich aan me op. Ik heb ergens in het schooljaar, een puntensysteem bedacht om zo objectief mogelijk te bepalen hoe vaak ik gekwetst werd door klasgenoten. (...) Eigenlijk was la dat gevit makkelijker te dragen nu ik het bijhield.(...) de eindstand na één dag was doorgaans die bedroevend. Zie je wel, ik zag het toch goed! Ik werd onvriendelijk behandeld.

Pag.388: ‘Dory heeft inmiddels nog veel meer voor me gedaan, waaronder trainen in andere vormen van zelfstandigheid, een stageplek voor me vinden en helpen bij vraagstukken waar ik zelf niet uit kom. Ook hielp ze me mentaal sterker te worden en was een grote emotionele steun. Mijn studie: basisopleiding SPW-leidster kinderopvang, heb ik met succes en een echt diploma afgerond. Inmiddels ben ik bezig met een basisvervolgopleiding, waar ik een mbo-diploma voor kan krijgen. Ik ben van plan nog verder te gaan studeren, op hoger niveau.’

**Recensie:** (Biblion recensie) G. Brandorff: ‘De 21-jarige Sarah schreef dit boek om de lezers de unieke kans te bieden de opvoedkundige problemen van een kind met autisme vanuit het perspectief van dat kind te ervaren. Bovendien kon zij zichzelf op deze wijze een stem geven, want autisten voelen zich vaak onbegrepen en afgewezen -

zelfs in een orthopedagogische omgeving. De diagnose 'autisme' werd bij Sarah al op zesjarige leeftijd gesteld. Zij kwam in een draaikolk van angst, afwijzing en problemen terecht. Uiteindelijk lukte het haar met behulp van een begeleidster een positieve groei door te maken en haar eigen leven zelf vorm te geven. Sarah is nu op weg naar een mbo-diploma. Op intensieve en overtuigende wijze maakt de lezer kennis met de zwarte, maar ook de leuke en mooie momenten van een jong leven met autisme. Gemakkelijk taalgebruik; meeslepende, optimistische stijl. Geschikt voor een groot lezerspubliek.'